

Ouderen vooral sociaal kwetsbaar

De overheid ziet over het hoofd dat ouderen **veel meer nodig** hebben dan praktische hulp, betoogt bijzonder hoogleraar Anja Machielse.

De Nederlandse overheid gaat ervan uit dat burgers onafhankelijke en autonome wezens zijn die zelfstandig in de samenleving kunnen functioneren. Politieke keuzes zijn gericht op dit type burger, ook in het ouderenbeleid. De hulp en voorzieningen voor ouderen zijn bedoeld om hun zelfredzaamheid te vergroten en belemmeringen in het dagelijkse functioneren weg te nemen. Maar dat is niet wat zij nodig hebben. Kwetsbaarheid is veel meer dan een toenemende zorgbehoefte die gecompenseerd kan worden door praktische voorzieningen. Die heeft ook te maken met sociale verliezen en levensvragen die samenhangen met hun levensfase. Deze sociale kwetsbaarheid krijgt in beleid nog nauwelijks aandacht.

De term 'kwetsbare ouderen' verwijst vooral naar ouderen met gezondheidsproblemen. De nadruk ligt daarbij op praktische hulp, terwijl ouderen zelf worden geconfronteerd met sociale en existentiële problemen, waar die praktische hulp geen oplossing voor biedt. Deze problemen hangen samen met veranderingen in hun sociale netwerk en met levensvragen, zoals het gevoel van eindigheid of het naderende levenseinde.

Inbedding in een netwerk met betekenisvolle relaties helpt hen om 'overeind' te blijven als ze te maken krijgen met fysieke en mentale achteruitgang en met vragen over verlies en zingeving. Veel ouderen zien echter juist hun

Veel ouderen hebben behoefte aan meer sociaal contact. FOTO ROBIN VAN LONKHUIJSEN, ANP

sociale netwerk inkrimpen, terwijl hun behoefte daaraan toeneemt. Dierbare personen overlijden en lichamelijke belemmeringen en een teruglopende mobiliteit maken het moeilijker om bestaande contacten te onderhouden. Ook de aard van bestaande relaties kan veranderen door toenemende afhankelijkheid. Nieuwe contacten zijn vaak moeilijk te leggen en hebben niet altijd de gewenste diepgang.

Gevoel van nutteloosheid

Het gemis aan betekenisvolle contacten, in combinatie met sociale verliezen en een toenemende zorgbehoefte leidt bij veel ouderen tot gevoelens van onmacht, nutteloosheid en eenzaamheid. Door het wegvallen van de partner, een

broer of zus, een goede vriend of vriendin, of door het gemis aan een breder netwerk van vrienden en kennissen. Als iemand door gezondheidsproblemen niet meer mee kan doen aan allerlei sociale activiteiten, of als vrienden en bekenden elkaar minder vaak kunnen ontmoeten, ontstaan vaak hevige gevoelens van eenzaamheid.

Die eenzaamheid ontstaat ook als mensen het gevoel hebben dat ze 'er niet meer toe doen' of 'overbodig' zijn, omdat ze geen duidelijke maatschappelijke rol meer vervullen of niet meer voor vol worden aangezien. Berichten in de media over de hoge zorgkosten en het *framen* van ouderen als een groep die de samenleving vooral tot last is, kunnen dit gevoel van overbodigheid

Voorwaarde om het leven als zinvol te ervaren is het gevoel van meetellen

versterken en het gevoel van zinvolheid aantasten.

Dit alles maakt duidelijk dat de hulp die ouderen nodig hebben niet alleen gericht moet zijn op hun praktische functioneren, maar vooral ook op deze sociale kwetsbaarheid, die het wegvallen van een belangrijke bron van zingeving en kwaliteit van leven impliceert.

Een andere voorwaarde om het leven als zinvol te ervaren, is het gevoel volwaardig mee te tellen in de samenleving. Dit betekent dat beleid niet alleen gericht moet zijn op hulp aan de ouderen zelf. Het stelt ook eisen aan de bredere gemeenschap waarvan zij deel uitmaken.

Het vereist een gemeenschap die openstaat voor kwetsbare ouderen en hen actief bij de samenleving probeert te betrekken. Zaken die tot uitdrukking kunnen komen in een humane samenleving waarin alle mensen een zinvol leven kunnen leiden, ongeacht hun beperkingen. Zaken die tevens centraal moeten staan in de recente discussie over het 'voltooid' leven.

Anja Machielse

Bijzonder hoogleraar empowerment van kwetsbare ouderen

VOOR AL UW VRAGEN WWW.TROUW.NL/SERVICE

Adres: Trouw, Jacob Bontiusplaats 9, 1018 LL Amsterdam of via telefoonnummer 020-5629444
Bezorgklachten: ga naar www.trouw.nl/bezorging, bel het telefoonnummer: 088-0561599 (ma-vr van 7.00-12.00 uur, zat van 8.00-12.00 uur), of via twitter @webcare_trouw
Gaat u op vakantie of verhuizen? U kunt dit doorgeven aan lezersservice: www.trouw.nl/service of via twitter of via het telefoonnummer 088-0561588
Redactie: redactie@trouw.nl of secretariaat@trouw.nl. U kunt een opinieartikel opsturen naar opinie@trouw.nl of telefonisch naar lezersbrief@trouw.nl
Website: www.trouw.nl
Volg Trouw ook op Twitter: via @trouw of Facebook: www.facebook.com/trouw.nl
Familieberichten: www.familieberichtenonline.nl of per mail familieberichtentrouw@persgroep.nl of telefonisch 088-5722889 (ma-vr van 9.00-15.00 uur, zondag van

16.00-18.00 uur). Vermeld svp altijd een telefoonnummer waarop u bereikbaar bent.

Advertenties: www.persgroepadvertising.nl of via telefoonnummer 088-5722888.

Een mini plaatsen kan via rubrieken@persgroep.nl

Auteursrechten: Alle auteursrechten en databankrechten van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Trouw, cq de makers. Zie voor de volledige tekst: www.trouw.nl/service

Privacy: De Persgroep legt van abonnees de gegevens vast voor de uitvoering van de abonnementsovereenkomst. Ook kunnen deze gegevens worden gebruikt om u te informeren over relevante diensten en producten van Persgroep Nederland. Als u op deze informatie geen prijs stelt, dan kunt u een formulier aanvragen bij Klantenservice Trouw, postbus 859, 1000AW, Amsterdam. Zie voor volledige tekst: www.trouw.nl/service

Nieuwe bloedverdunners zijn wel beter

Saskia Middeldorp

Hoogleraar inwendige geneeskunde AMC

Met verbazing hebben wij (internisten vasculaire geneeskunde Coppens, Büller, Huisman, Middeldorp) het stuk over trombosezorg gelezen (Opinie, 19 oktober). Hierin betogen de heren Hemker dat 'Nederlandse patiënten door de standaarddosering van de nieuwe antistollingsmiddelen worden blootgesteld aan onnodige risico's', en dat 'commerciële belangen lijken te prevaleren'.

Hiermee schetsen ze een eenzijdig en verkeerd beeld van wat we als een belangrijke vooruitgang in trombosezorg mogen beschouwen. Deze DOACs (ook wel NOACs genoemd) zijn zeer zorgvuldig in diverse studies bij meer dan 100.000 patiënten onderzocht en vergeleken met de vorige generatie geneesmiddelen (VKA); ze werden in vaste doseringen gegeven zonder dat er een specifiek tegenwerkend middel

(antidotum) beschikbaar was. Desondanks zijn ze ten minste even effectief, maar bovendien veel veiliger gebleken: minder ernstige bloedingen, veel minder hersenbloedingen en veel minder bloedingen met een fatale afloop.

Dit onderzoek ligt ten grondslag aan de aanbevelingen in van elkaar onafhankelijke evidence-based richtlijnen, zoals in die van de Nederlandse Internistenvereniging, van Europese cardiologen en van Amerikaanse trombose-experts. Omwille van minder bloedingen, dus grotere veiligheid, hebben DOACs de voorkeur boven VKA bij veneuze trombose, longembolie en boezemfi-

brilleren. Bijkomend voordeel is een groter gebruikersgemak. Ze behoeven geen controle door de trombosedienst. Sinds enige tijd is antidotum voor één van de DOACs in Nederlandse ziekenhuizen beschikbaar en voor andere DOACs in verregeande ontwikkeling.

Gezien het gewicht dat de heren Hemker toedichten aan de commerciële belangen van zorgaanbieders en farmaceuten bij deze zorg, hechten wij eraan te melden dat in alle richtlijnen leden met een potentieel belangenconflict niet mee mochten stemmen bij deze aanbevelingen (veelal artsen die ook betrokken zijn bij wetenschappelijk onderzoek in samenwerking met farmaceuten, onder wie ondergetekende). Professor Coen Hemker is een zeer gerenommeerd stollingsonderzoeker wiens werk wij hoog achten. Maar hij had er goed aan gedaan te melden dat hij onderzoeksdirecteur is van het bedrijf Synapse. Dat heeft als doel om bloedstollingstesten te ontwikkelen om de antistollende werking van DOACs nog nauwkeuriger te bepalen.

De nieuwe middelen zijn zeer zorgvuldig onderzocht bij meer dan 100.000 patiënten